

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

14. Adiutorium gratiæ Christi esse revera tale quale hactenus declaratum est ostenditur diversis alijs modis; & sexto quidem ex eo quod faciat ac donet velle & operari, & omnia merita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

141
possibilitatis adiutorio, sine quo nihil omnino boni hominem facere posse censebant; quia humani arbitrii erat cum ista gratia actu velle vel nolle, actu credere vel non credere, actu orare vel flere. Ita nimirum ut verè & propriè non tali gratiæ sine qua non poterat eorum quicquam fieri, sed humanæ voluntati tribui deberet, quod (licet non sine illa) actu quisquam vellet, crederet aut oraret. Sic enim & Augustinus meritæ humanæ primi hominis vocat, quæ nobis in Adamo perire, quantumvis ex professo

A doceat, ea nullo pacto sine vero actualis gratiæ adiutorio haberi potuisse. Itaque talem gratiam, quamvis esset vera gratia, hoc est, gratuitum donum Dei, tamen quia natura etiam integerrimæ quam maximè consentanea erat (quemadmodum de sufficienti gratia Scholastici philosophari solent) ferè sub ipsa natura veteres comprehendebant. Quia de re quia multa diximus, cum de Massiliensium opinione tractemus, nolimus hic ea iterato refricare.

Vide lib. 8.
titulo 10.

CAPVT XIV.

Adiutorium gratiæ Christi esse revera tale quale hactenus declaratum est, ostenditur diversis aliis modis; & sexto quidem ex eo quod faciat ac donet velle & operari, & omnia merita.

E T ista quidem Augustini divini gratiæ patrocinantis & hæreticorum adversantium principia, quæ hactenus hoc libro explicuimus vel tetigimus, manifestè ostendunt nihil capitalius medicinali Christi adiutorio fingi posse adversum, quam istud gratiæ genus cuius actio vel cessatio, ut vultis vel inutilis homini sit, in libero relinquatur voluntatis arbitrio. Quod si reliquam doctrinam, quam de isto auxilio tradidit, eadem diligentia lustrare vellemus, & ob oculos lectoris ponere, videret profectò & quodammodo manibus palparet, omnia ex istis jam traditis principiis sic intellectis ad amissum fluere, totamque doctrinæ molem in illum tanquam scopum collimare, ut Christiani credant, & qui possunt intelligant, non liberum arbitrium esse, quod reddat auxilium efficax vel inefficax, quod sit causa cur hic & non. Deus insinuat in opus impedit: quod libertas illius causa sit, ut sit illi singulari hic & nonc frant; quod à sola libertate discrimen illud oriatur, quod hic & nonc, & ab hoc potius fiat, quam ab alio & ab altero, videret licet gratia prævento. Quod sit denique illius rei causa directa & principalis, & huiusmodi quæ studiosissimè inculcantur; sed gratiam esse causam ut arbitrium hic & nonc velit & operetur; esse causam, cur hic & nonc voluntas in opus influat; esse causam ut conversio nunc, potius quam alias, hoc potius quam alio; intento potius quam remisso modo fiat; hoc est non liberum arbitrium esse, quod dominetur gratiæ, sicut habentibus bonis, & virtutibus, & aliis instrumentis operandi potentialibus domipatur, sed gratiam esse quæ dominatur arbitrio; usque adeo ut quemadmodum Augustinus hoc intellexit, per huiusmodi gratiam Deus magis habeat in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas; quo nihil discretius, sincerius & potentius ad exprimendum gratiæ divini do-

A minatum super arbitrium excogitari potest. Hanc igitur verissimam esse, nulloque verborum meorum furo adulteratam Augustini sententiam de medicinali Christi adiutorio, diversis aliis ex capitibus tam perspicue erumpit, ut neminem nisi occupatæ jam opinionis præiudicio iudicandi libertatem amiserit, arbitror hoc posse disiteri. Hoc enim imprimis postulat solemniter ille loquendi modus quo juxta sacrarum Scripturarum normam Augustinus & Concilia docent, per istud Christi adiutorium Deum facere ut arbitrium velit, ut consentiat, ut operetur; nunquam autem vel leviter insinuat, sed potius expressis verbis negat, in hominis lapsi sicut integri hoc voluntate relinqui, ut illud amplectatur aut deserat. Hinc illud in epistola ad Vitalem: *Gratiæ prævenit hominis voluntatem, id est, volitionem, nec eam cuiusquam invenit in corde sed facit.* Et illud: *Vocatione alia atque secreta sic agit hominis sensum, ut legi atque doctrina accommodaret assensum.* Et illud libro quarto ad Bonifacium: *Ita veniendum evangelizatis & non auditis, faciam ut ambuletis, faciam ut observetis, postremo faciam ut faciatis? Quid adhuc vos inflatis? Nos quidem ambulamus, verum est, nos observamus, nos facimus: sed ille facit ut ambulemus, ut observemus, ut faciamus.* Et illud in libro de gratia & libero arbitrio: *Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit, ut velimus, bonum. Certum est nos facere cum facimus, sed ille facit, ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati, qui dicit, Faciam ut in iustificationibus meis ambuletis & iudicia mea observetis & faciatis.* Et iterum: *Ipse ut velimus operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.* Et in libro de Correctione & gratia: *Tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur ut velint. Cuiusmodi locutionibus ac documentis quæ ex Scriptura sacra depromptæ Augusti scripta ipsius ubiq; scætant.* Quid verò jurat quod quidam respondendum

Epist. 107.

Libro 4. ad Bonif. c. 6.

Lib. de grat. & libero arbitrio cap. 16.

Ibid. c. 17.

Lib. de Cor. & grat. c. 12.

dendum esse putaverunt, per istas phrasas, ut velimus, ut operemur, ut ambulemus & similes, Scripturam & Augustinum significatum voluisse fieri? cuius intuitu datur gratia? Hoc enim, inquit, intuetur Deus cum gratiam tribuit, ut homo cum sua libertate operetur, non autem quasi ipsa gratia libero arbitrio velle largiatur. Hoc enim frustra obijci, inde manifestum est, quod sexcentis locis explicat se per phrasas istas nihil aliud intelligere quam quod Deus arbitrio voluntatis per gratiam ipsum velle largiatur. Nam in epistola centesima septima, ubi locutiones istas usurpaverat, Quapropter ut in

Epist. 107. ad Vitalem.

Deum credamus, & pie vivamus, non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei, non quia velle non debemus & currere, sed quia ipse in nobis velle operatur & currere. Et libro de gratia & libero

Lib. de grat. & lib. arbit. cap. 15.

arbitrio: Per hanc gratiam fit ut sit homo libera voluntatis, id est ut bene velit, qui prius sui voluntatis malo. Et infra: Sine illo vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad bona pietatis opera nihil valeamus. Et quid est operans ut velimus? Audi: De operante illo ut velimus dictum est, Deus est enim, qui operatur in nobis & velle. Et libro de predestinatione Sancto-

Lib. de predest. Sancti. cap. 8.

rum: Qui non credunt, foris audiunt, intus non audiunt neque discunt: hoc est illis datur, ut credant, illis non datur. Et libro de dono perseverantiae citans illam Scripturam Apostolicam, Deus est enim qui operatur in nobis & velle & operari pro bona voluntate, sic illam suis verbis quasi interpretando consignat: Nos ergo volumus, sed Deus in nobis operatur

Lib. de dono pers. cap. 13.

& velle, nos ergo operamur, sed Deus in nobis operatur & operari pro bona voluntate. Sed quid pluribus? Vix ullus est adversus Pelagianos & Massilienses liber aut epistola, in qua non frequenter huiusmodi doctrina commendatur. Ex quo fit ut sapientissime opus iustitiae, pudicitiae, continentiae, seu iustitiae, pudice, continenter vivere, meritum, perseverantiam, seu perseverantem dilectionem Dei, quae non nisi volendo & operando perficiuntur, munera ac dona Dei vocet, quae Deus quibus voluerit, gratuito largiatur. Nam de ipsa etiam prima voluntate seu volitione bona qua via Dei tenetur & gradimur, dicit quod nemo hoc Dei donum precedente sua voluntate mereatur. Et in eodem loco: A Domino gressus hominis diriguntur, & viam eius volent: ut intelligeremus ipsam voluntatem bonam quam incipimus velle credere, quoniam Dei via quid est nisi fides recta, illius esse donum qui gressu nostros propterea dirigit primum ut velimus. Et de nostra prima ad bonum conversione: Nisi donum Dei esset etiam ipsa ad Deum nostra conversio, non ei diceretur Deus vi intum curvare nos. Et de operatione iustitiae de qua tota cum Pelagianis disputatio fuit in epistola nonagesima quinta: Ergo neque per legem iustitia, neque per naturam possibilitatem, sed ex fide & dono Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Et adversus Iulianum: Si virgo iustitia Deus est, cur homini ab ipso dari iustitiam non faceret, & peius humana voluntatis ar-

Epist. 107. ad Vitalem.

Epist. 107. ad Vitalem.

Lib. de grat. & lib. arbit. cap. 5.

Epist. 95.

Lib. 1. oper. imp. fol. 31.

bitrium quam Dei donum vis esse iustitiam? Et de vita pudica conjugali: Donum Dei esse pudicitiam conjugalem beatissimus Paulus ostendit. Et ibidem, Donanti Christo magna tibi est observantia pudicitiae conjugalis. Hoc autem cum de actionibus & voluntatibus intelligere quibus pudice vivitur, ex toto discursu manifestum est. An forte nec Dei dona putanda sunt quando hoc infideles agunt? Et mox: Cum igitur hoc faciunt beatissimi sine fide qua videntur ad pudicitiam conjugalem pertinere &c. Et de continentia, hoc est, de voluntate qua libidines tumultuantes intra cancellos pudicitiae continentur, cum attulisset illud praeceptum Apostolicum, Contine te ipsum, addit, Et tamen non omnes capiunt verbum hoc, sed quibus datum est: quibus enim non est datum, aut nolunt aut non impleant quod volunt. Et de castitate perfecta, de qua tam multa praecipuntur, inquit, ne fornicationes & adulteria committantur, ut ostendatur in his faciendis hominem habere propriam voluntatem, qua divini praecepti obediunt: & tamen Dei id nunc est, ista videlicet voluntas, sine quo servari castitatis praecipit non possunt. Et de qualibet superatione tentationis, qua voluntas adversus eam in victa persistit, Cum voluntas eius convenit & ei dicitur: Noli vinci a malo; quid ei prodest, nisi gratia succurrente facta? Quod ipse Apostolus fecerit ad Rom. Nam & cum dixisset, virtus peccati lex; continuo subiicit: Gratias autem Deo qui dat nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Ergo & victoria, quae peccatum vincitur nihil aliud est, quam Donum Dei in isto certamine adversantis liberum arbitrium. Et iterum: Nec tamen sufficit liberum arbitrium voluntatis humane, nisi & victoria concedatur orati. Et de submissione animi qua quis in solo Domino gloriatur: Qui: & hoc Dei praeceptum est, & hoc praeceptum obedienter audire, id est, ut qui gloriatur in Domino gloriatur, similiter ut caetera, Dei donum est. Et de quacumque obedientia, qua cuiuscumque iustitiae repellit concupiscentia obediunt: Obediendum est iustitiae Spiritus, cui obedire; nec obediendum est concupiscentiae carnis, contra quam certare debemus: ita sane ut ipsam quoque obedientiam piam, donum Dei esse meminerimus. Et de quacumque hominis voluntate, qua bene vivitur, & non peccatur: Quod cum ostendero, profecto manifestis apparebit bene vivere donum esse divinum. Quae de re in eodem libro dicit: Cogitare debemus, quamvis ad hominem id agere pertineat, scilicet quod bene vivat & hoc quoque manus esse divinum, atque ideoneo debitare opus esse divinum. Deus est enim qui operatur in nobis, ut Apostolus, & velle & operari. Unde in libris contra Iulianum, ipsum non peccare donum Dei esse profitetur. Et de diversis bonis operibus ab initio fidei usque ad perseverantiam consummationem: Satis docuisse me existimo, vel potius plus quam satis, DONA DEI esse & vivere in Donum credere, & usque in finem in Donum permanere. Caetera vero bona ad vitam piam, quae Deus recte colimus pertinet, etiam ipsi propriis

Lib. 1. de vita pudica conjugali.

Et ibidem.

Hoc autem cum de actionibus & voluntatibus intelligere quibus pudice vivitur, ex toto discursu manifestum est.

An forte nec Dei dona putanda sunt quando hoc infideles agunt?

Et mox: Cum igitur hoc faciunt beatissimi sine fide qua videntur ad pudicitiam conjugalem pertinere &c.

Et de continentia, hoc est, de voluntate qua libidines tumultuantes intra cancellos pudicitiae continentur, cum attulisset illud praeceptum Apostolicum, Contine te ipsum, addit, Et tamen non omnes capiunt verbum hoc, sed quibus datum est: quibus enim non est datum, aut nolunt aut non impleant quod volunt.

Et de castitate perfecta, de qua tam multa praecipuntur, inquit, ne fornicationes & adulteria committantur, ut ostendatur in his faciendis hominem habere propriam voluntatem, qua divini praecepti obediunt: & tamen Dei id nunc est, ista videlicet voluntas, sine quo servari castitatis praecipit non possunt.

Et de qualibet superatione tentationis, qua voluntas adversus eam in victa persistit, Cum voluntas eius convenit & ei dicitur: Noli vinci a malo; quid ei prodest, nisi gratia succurrente facta?

Quod ipse Apostolus fecerit ad Rom. Nam & cum dixisset, virtus peccati lex; continuo subiicit: Gratias autem Deo qui dat nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum.

Ergo & victoria, quae peccatum vincitur nihil aliud est, quam Donum Dei in isto certamine adversantis liberum arbitrium.

Et iterum: Nec tamen sufficit liberum arbitrium voluntatis humane, nisi & victoria concedatur orati.

Et de submissione animi qua quis in solo Domino gloriatur: Qui: & hoc Dei praeceptum est, & hoc praeceptum obedienter audire, id est, ut qui gloriatur in Domino gloriatur, similiter ut caetera, Dei donum est.

Et de quacumque obedientia, qua cuiuscumque iustitiae repellit concupiscentia obediunt: Obediendum est iustitiae Spiritus, cui obedire; nec obediendum est concupiscentiae carnis, contra quam certare debemus: ita sane ut ipsam quoque obedientiam piam, donum Dei esse meminerimus.

Et de quacumque hominis voluntate, qua bene vivitur, & non peccatur: Quod cum ostendero, profecto manifestis apparebit bene vivere donum esse divinum.

Quae de re in eodem libro dicit: Cogitare debemus, quamvis ad hominem id agere pertineat, scilicet quod bene vivat & hoc quoque manus esse divinum, atque ideoneo debitare opus esse divinum.

Deus est enim qui operatur in nobis, ut Apostolus, & velle & operari.

Unde in libris contra Iulianum, ipsum non peccare donum Dei esse profitetur.

Et de diversis bonis operibus ab initio fidei usque ad perseverantiam consummationem: Satis docuisse me existimo, vel potius plus quam satis, DONA DEI esse & vivere in Donum credere, & usque in finem in Donum permanere.

Caetera vero bona ad vitam piam, quae Deus recte colimus pertinet, etiam ipsi propriis

Handwritten marginal note in Latin script, partially obscured by a library stamp.

quæ hæc agimus Dei dona esse concedunt. Et de
singulis vitæ bonæ meritis, quibus æternæ
vita retribuitur: Vita æterna etiam ipsa gratia
non datur, non ob alud nisi quia gratis datur: nec
itaque gratia meritis non datur, sed quia data sunt &
ipsa merita, quibus datur. Et alibi: Quibus com-
mendatur vera Dei gratia, hoc est quæ non secundum
merita nostra datur, sed dat merita ipsa cum datur.
Et rursum eum ex Apostolo gratiam Dei vitam
æternam esse tradidisse: Intellegendum est
igitur, inquit, etiam ipsa hominis bona merita esse
Dei merita, quibus cum vita æterna redditur, quid nisi
gratia pro gratia redditur? De quo & lib. 13. de
Trinitate: Etenim quæ dicuntur merita nostra, dona
sunt eius. Quod probat ex Psalmo: Dedit dona
bonis, hæc, inquit, dona sunt merita nostra, quæ
ab summum bonum immortalitatis & beatitudinis
peruenimus. Et aduersus Iulianum: Sicut iudicij
sunt ut vanitati subicerentur, ut misericordia est ut
veritate liberentur, & ipsa bona merita nostra non nisi
Dei dona esse fateamur. Quæ doctrina apud Aug.
constantissima est, usque adeo ut generaliter
dicat, Gratia est illis, hominibus lapsis, omne me-
ritum. Et hoc Conc. Araus. definitur istis ver-
bis quæ ex Aug. libris nuper inventis configu-
rata sunt, & ex illis à Prospero in sententias re-
ducta: Debetur merces bonis operibus si sint, sed gra-
tia quæ non debetur præcedit ut sint, non enim intel-
ligitur, quælibet gratia, sine qua non possint fieri,
sed gratia quæ donante Deo operatur ut fiant.
Hoc enim generaliter alio jam canone asserue-
rat: Divini est munus cum & recte cogitamus, &
peccata nostra à falsitate & iniquitate tenemus. Quoties
eam bona agimus, Deus in nobis agit, nobiscum vi-
operatur, operatur. Et Aug. generalissimè jam
ante præformaverat: Deus hæc omnia quibus ani-
mus humanus divina societati adinhabitandam æternam
celestemq; civitatem instruitur & aptatur, non
solum in se agere credenda, verum etiam donat implenda.

Hanc celeberrimam Scripturarum & Aug. do-
ctrinam tot testimoniis, quibus decuplo plura
facile proferri poterant, nunquam esse volui, ut
intelligeremus, quando de lapsorum operibus
Deo facienti tribuendis agitur, non ad quam-
cumque gratiam esse referenda, non enim Ec-
clesiasticæ doctrinæ satisfeceris, si dicas Deum
ad illa per gratiam internam quantumcumque

magnam faciendâ concurrere, tanquam sine
qua non possint humani arbitrii libertate fieri.
Talis enim gratia nullo modo donat ut fiant,
sed tantummodo vires præbet quibus adju-
tum voluntatis arbitrium, ea sibi ipsam donet
si placuerit, sin displicerit, gratia sine merito,
sine opere, sine effectu Deo inutilis & cassa
maneat. Nam ubi talis potestas ipsi gratiæ ad-
jutorio & effectibus ejus dominatur, ridiculum
est, dicere quod gratia donat ut fiant. Nun-
quam enim nuda potestas largitur opus, sed id
quod applicat potestatem: cui quemadmodum
tribui debet quando jam sufficientissimis viri-
bus instructum pro sua libertate cessat, ita illi
ipsi tribui debet, quando cum illa gratia sibi
opus, effectum, meritum, pro eadem libertate
largitur. Quod si fecerit, quantumcumque non
sine gratia simul influente fieri prædicetur, non
est meritum divinum, non meritum gratiæ Dei,
non meritum divinitus datum, quemadmodum
Scriptura postulat, sed ut illud rectè vocat Au-
gustinus, meritum a humanum, meritum b libe-
ri arbitrij, c meritum voluntatis humana, meri-
tum d nostrum, meritum ab e homine exortum,
meritum f hominis ex seipso comparatum.
Hujusmodi quippè phrasibus nunquam signi-
ficatur esse nudum arbitrium aut voluntatem
quod ad ista merita efficiendâ concurrat; sed
esse voluntatis arbitrium quod ibi præcipuas
partes agit, ut non potestas habendi meritum,
sed meritum ipsum re ipsa & actu habeatur.
Tam verò certum est juxta istam recentiorum
sententiam esse liberæ voluntatis ut meritum
de facto & re ipsa habeatur, quam liberæ vo-
luntatis est, ut non habeatur. Vnde rectissimè
& propriissimè vocatur & vocari debet, me-
ritum nostrum, meritum hominis, meritum
ab homine exortum, meritum voluntatis hu-
manæ, meritum liberi arbitrij, meritum de-
nique, & ut omnium sapissimè nunciat Au-
gustinus, humanum. Cujusmodi meritum
ubi; sanctus Doctor tanquam iustitiam suam,
& liberi arbitrij, & ex natura humana prolata
non datam, & iustitiam ex lege, & ex se sibi pa-
ratam, deniq; tanquam iustitiam operum non
gratiæ, Apostolica damnata autoritate
proscribit.

CAPVT X V.

Offenditur tribus argumentis non esse satis quod gratia habitualis
aut quælibet actualis influat in meritum, ad hoc ut istud meritum
sit donum Dei, & non meritum liberi arbitrij & humanum ab
Augustino damnatum: sed quod debeat esse gratia actualis
dans operationem & meritum.

FALSA quippe & fallax recentiorum
imaginatio est; ad hujusmodi iustitiam,
quam tanquam suam homines volunt
constituere, hoc est, ad opera & meri-
ta liberi arbitrij, & humana, & nostra, non à Deo
data, efficiendâ, veram & supernaturalem gra-
tiam non posse concurrere seu influere. Quæ
existimatio, quia non minima plurium & gra-
vium hallucinationum causa est, nonnullis ma-

nifestis indicis ex Augustino convincendâ,
argumentisque convellendâ est.

Primò igitur hoc inde falsum esse demon-
stratur, quia juxta doctrinam Augustini cer-
tum est, merita quæ ex gratia habituali pro-
ficiuntur, libero arbitrio voluntatem si-
mul & gratiam pro sua libertate ad operan-
dum rapiente, esse merita, quæ Augustinus
contra Pelagianos disputans tanquam meri-

a Epist. 106
& 107. De
grat. & lib.
arbit. cap. 6.
lib. de præ-
dest. Sanct.
c. 15 & 18.
b Epist. 106
c Epist. 107
d Lib. 4. ad
Bonifacium
cap. 6. & 7.
e Ibid. c. 6.
f Lib. de gra-
tia & libero
arbitrio c. 6.

